

УДК 349.6:061.1ЄС

В.І. ЛОЗО, докт. юрид. наук, доц., Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

КОНТРОЛЬ І ЗАПОБІГАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО РИЗИКУ У ЗАКОНОДАВСТВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Ключові слова: Європейський Союз, екологічне законодавство, безпека та інцидент, запобігання індустріальних аварій, контроль за хімічними речовинами, цивільний захист при екологічних кризах

Щоб наблизитися до розробки реалістичного прогнозу свого майбутнього, який дасть можливість гарантувати екологічну безпеку і забезпечити добробут народу України [1] з його проблемами у цій сфері [2], необхідно врахувати передовий досвід правового розв'язання проблеми екологічного ризику та індустріальних інцидентів у Європейському Союзі.

Стратегічні установки в цій сфері правового регулювання були закріплені в Четвертій (ЕП 4) [3] і П'ятій (ЕП 5) [4] екологічних програмах ЄС. *Запобігання індустріальних аварій* в Євросоюзі передбачає профілактику, ефективні відповідні заходи та обмеження наслідків інцидентів, обмін інформацією між державами-членами, оцінку та екологічну безпеку використання біотехнології; захист здоров'я населення та навколишнього середовища від шкоди ядерної радіації в процесі нормальної діяльності і в результаті аварійних ситуацій. Передбачаються також заходи, що стосуються природних або штучних небезпек або тих, що впливають на людину і навколишнє середовище, включаючи оцінку ризику та адекватне реагування.

Контроль за хімічними речовинами та виробами з них включає оцінку видів ризику, ідентифікацію та ефективний економічний контроль за кількістю цих речовин, потенційно небезпечних для здоров'я споживачів і на-

вколишнього середовища. *Запобігання індустріальних катастроф* передбачає заходи загального запобігання промислових інцидентів, ефективні відповідні дії і обмеження наслідків нещасних випадків, які вже відбулися [5].

Друга рамкова програма наукових досліджень ЄС [6] охоплювала кліматологію та природні катастрофи, великі технологічні аварії, начебто ненавмисного викиду небезпечної продукції індустріальних процесів. Четверта програма екологічних досліджень включала контрактні дослідження та спільні дії, у тому числі, дослідження захисту навколишнього середовища, кліматології і природних катастроф і великих технологічних аварій.

Контроль і керування ризиками та аваріями зажадав розробки відповідних заходів при нещасних випадках і катастрофах з приведенням переліку головних сфер ризику в числі головних питань індустріальної діяльності, контролю за хімікатами, біотехнології та маркування продукції. Значний прогрес був досягнутий в області законодавства і контролю за його дотриманням згідно попереднім екологічним програмам Співтовариства, особливо: Директиви 82/501/ЕЕС про безпеку нещасних випадків на виробництві, більш відомої, як Директива «Seveso» [7]; Директиви 67/548/ЕЕС про класифікацію і маркування небезпечних речовин [8]; Директиви про шкідливі емісії у повітря, скиди у воду і контроль за отруйними та небезпечними відходами; Директиви 90/219/ЕЕС про використання генетично змінених мікроорганізмів (ГМО) у науково-дослідних лабораторіях і на промислових підприємствах [9], та Директиви 90/220/ЕЕС про забезпечення відповідної оцінки ризику та організації управління ГМО, випущеними в навколишнє середовище [10].

Поряд з вигідними аспектами методів генної інженерії і біотехнології, нова технологія тягне за собою потенційні ризики для людського здоров'я навколишнього середовища. Широке поширення ГМО може порушити

існуючу в природі рівновагу або навіть впливати на еволюцію, що негайно вимагає належної організації управління біотехнологією і в межах і поза ЄС.

Регулювання біотехнології неможливе без балансу між інтересами охорони здоров'я, екології та індустріальних досліджень. ЄС застосовує в законодавстві профілактичний підхід, щоб встановити загальний набір екологічних вимог оцінки ризику та заходів щодо забезпечення безпеки як для захисту здоров'я громадян і навколишнього середовища, так і для забезпечення єдиного уніфікованого ринку для біотехнології. Мобілізується технічний потенціал європейських органів стандартизації для обґрунтування законодавства про ефективне застосування біотехнології, включаючи методи ідентифікації GMOs, тестування та оцінки екологічного впливу і ризику.

У сфері виробництва на основі всебічної оцінки досвіду вдосконалюється організація контролю за індустріальними ризиками з підвищенням вимог і стандартів забезпечення безпеки. Контроль за хімікатами вимагає організації збору даних про існуючі хімікати та ефективної процедури нотифікації нових. Розвивається ідентифікація небезпеки та існуючих критеріїв її класифікації, зміцнюється зв'язок між класифікацією і заходами контролю. Оцінка сотень активних речовин в пестицидах передбачає регулярне оновлення законодавства. Атрибутом біотехнології став всебічний контроль за виробництвом GMO, впровадження ефективних заходів щодо забезпечення безпеки їх використання в дослідженнях і промисловості, огляд виконання детальних критеріїв, нагляд за експортом GMOs в третіх країнах, розробка пропозицій про інструменти правового регулювання.

Посилення *цивільного захисту при екологічних кризах* передбачається як аспект політичної та економічної еволюції в межах і поза Співтовариством. Пріоритети в цій галузі визначаються двома чинниками: по-перше, необхідністю підвищення готовності операцій-

них можливостей цивільних служб захисту безпеки людини у разі природних і технологічних лих, по-друге, потребою в дієвих надзвичайних заходах у зв'язку зі зростанням ризиків концентрації виробництва, зберігання і транспортування отруйних або небезпечних речовин і відходів. До цього спонукає й необхідність посилення механізму міжнародних дій при екологічних катастрофах, типу лісових пожеж і нафтових плям, які через масштаби часто перевищують здатність окремої держави діяти ефективно.

Оптимізація процедури втручання (інтервенцій) у разі критичного стану, природних і технологічних катастроф у третіх країнах вимагає чіткої координації зусиль держав-членів у межах Співтовариства та розширеного співробітництва з відповідними міжнародними організаціями (ІМО, UNEP, UNDRRO і т.д.). Мобілізація персоналу і матеріальних ресурсів досягається за допомогою: а) установи Цільових груп (Task Forces) для відповідних дій у різного типу критичних ситуацій; б) розширення діапазону і якості навчальних курсів і практичного моделювання; в) поліпшення системи зв'язку для швидкої і ефективної передачі інформації, інструкцій та рішень між ключовими гравцями в надзвичайних ситуаціях.

Законодавство ЄС застосовує до катастроф і лих екосистемний підхід, передбачений Конвенцією про біологічне різноманіття 1993 р. [11], який включає створення мережі обміну превентивною практикою і її інструментарієм, надання допомоги у попередженні катастроф, особливо на трубопроводах, шахтах, при морському транспортуванні небезпечних речовин, а також у похованні відходів.

У сфері хімічних ризиків, наприклад, ці завдання вирішуються за допомогою таких пріоритетних дій:

– покладання відповідальності на виробників, імпортерів та кінцевих користувачів за отримання знань про хімікати та оцінку ризиків їх використання в продукції, при переробці та розповсюдженні;

– розвитку узгодженої системи з комплексним підходом і альтернативних технологій перевірок;

– прискорених процедур управління ризиком щодо найбільш небезпечних речовин, включаючи канцерогенні, мутагенні або токсичні;

– забезпечення повного обліку результатів оцінки ризику речовин у всіх сферах законодавства ЄС про хімікати, уникаючи дублювання роботи;

– визначенні критеріїв для включення в число найбільш ризикованих тих хімікатів, які є стійкими, біоаккумуляючими і токсичними, а також руйнують ендокринну систему.

Особливо інтенсивно цей аспект екологічної стратегії ЄС став розроблятися після індустріальної катастрофи 1982 р. в італійському місті Севезо. Так, Директива Ради 82/501/ЄЕС (Seveso I) [12, с.1; 13, с.14], присвячена запобіганню індустріальним інцидентам і обмеженню їх наслідків для людини і навколишнього середовища, запроваджувала перелік небезпечних індустріальних дій, здійсненню яких повинно було передувати повідомлення про вжиті заходи запобігання нещасним випадкам і їх впливу на людину і довкілля. Директива Ради 87/216/ЄЕС [14] знизила порогові показники застосування небезпечних речовин в індустріальних процесах. Рішення Ради від 16.10.1989 р. встановило керівні принципи зменшення технологічних і природних видів ризику [15, с.1]. Комісія в процесі гармонізації національних принципів і методів повідомлення про вжиті заходи безпеки навела приклади нещасних випадків, які показують небажаність розташування небезпечних ділянок поблизу від житла при будівництві нових споруд і розвитку міст.

Об'єднаний центр досліджень враховував досвід Співтовариства в боротьбі з інцидентами в індустрії, інформував публіку про небезпечні об'єкти і розробляв загальний підхід до запобігання екологічному ризику при перевезенні небезпечних речовин. Виконання

відповідних конвенцій ООН і перегляд законодавства Співтовариства дозволяли Комісії вносити пропозиції в такі міжнародні угоди, як Marpol, Меморандум про держконтроль портів та ін. Приписуючи підключення причетних агентств до ефективного втручання у разі морського забруднення, Рада підкреслила роль Співтовариства в Міжнародному десятилітті зі скорочення природних лих (1990–1999 рр.), проголошеному ООН, і активізувала дослідження у галузі технологічних і природних катастроф.

Директива Севезо I позначила першу стадію гармонізації законодавства ЄС, положень міжнародного права в цій галузі і заходів, що вживаються в третіх країнах. Для забезпечення послідовної і ефективною системи запобігання аваріям і обмеженню їх наслідків ЕП 4 1987 р. [16, с.3] висунула на перший план ефективніше виконання цієї Директиви, розширення можливості її застосування і активізацію обміну інформацією між державами-членами. Після пожежі на складах Компанії Sandoz у Базелі Директива Ради 88/610/ЄЕС [17, с.14] внесла поправки про ізольоване зберігання небезпечних речовин. ЕП 5 1993 р. [18] акцентувала увагу на поліпшенні контролю за ризиком індустріальних аварій.

Прийнята у розвиток Севезо I Директива Ради 96/82/ЄС про контроль ризику великих аварій, пов'язаних з небезпечними речовинами (Севезо II) [19, с.13–33; 20, с.19] була спрямована на запобігання інцидентів, обмеження їх негативних екологічних впливів і закріплювала умови транскордонної співпраці. Умови Севезо I поширювалися на всі підприємства, де небезпечні речовини використовувалися у великих кількостях і створювали ризик. Для забезпечення екологічної безпеки держави-члени могли застосовувати дану Директиву і в сферах, не включених в її дію (стоянки морського транспорту, ядерні об'єкти, переміщення ряду речовин через трубопроводи, поховання деяких відходів).

Аналіз нещасних випадків показував, що більшість їх була наслідком організаційних недоліків, що вимагало встановити в Співтоваристві спільні принципи систем запобігання і контролю і єдині вимоги до системи ревізії об'єктів у державах-членах. У разі небезпеки інциденту оператор забезпечував компетентні органи інформативними повідомленнями, що містять структуру об'єкта, перелік небезпечних речовин, засоби їх обслуговування і зберігання, можливість нещасних випадків і доступну систему запобігання і зменшення ризику інцидентів, особливо ефектів доміно при розташуванні об'єктів близько один до одного. Повідомлення операторів про ступінь безпеки їх діяльності були доступні для широкої громадськості з метою планування і ухвалення необхідних дій у разі можливих інцидентів.

Директива Севезо II пов'язала охорону навколишнього середовища з питаннями охорони здоров'я і безпеки, доповнила дію Директиви 96/61/ЄЕС щодо комплексного контролю і запобігання забрудненню [21], закріпила основні принципи системи повідомлення про використання небезпечних речовин і оцінки цих повідомлень, порядок затвердження стратегій щодо запобігання великим аваріям, звітів про заходи безпеки і планів дій в екстремальних ситуаціях. Рішення Комісії 98/433/ЄС [22, с.19–20] погоджувало критерії, необхідні для реалізації ст.9 Директиви Севезо II про право держав-членів вимагати від операторів гарантій безпеки поводження з небезпечними речовинами, а Рішення Комісії 1999/314/ЄС [23, с.43–45] на основі анкетного опитування встановило трирічний строк звітності про її виконання [24, р.48]. Директива Севезо II із 03.02.1999 р. концептуально змінила оригінал, включаючи розширення вимог з безпеки в системах управління і прогнозу критичних положень, і підлягала транспозиції в національні норми.

Велику роль у контролі і запобіганні ризику для людини і навколишнього середовища

відіграла конвенція ООН 1992 р. про транскордонні впливи індустриальних інцидентів, яку ЄС схвалив Рішенням Ради 98/685/ЄС, доповнивши її Декларацією про компетенцію [25, с.1–33]. На користь нинішніх і майбутніх поколінь захист людей і навколишнього середовища від індустриальних нещасних випадків набув особливої важливості. Невідкладним стало їх запобігання і проведення профілактичних та підготовчих, а також заходів у відповідь щодо стимулювання раціонального, економного і ефективного використання природних ресурсів для забезпечення екологічно прийняттого і сталого економічного розвитку. Впливи індустриальних інцидентів перетинали кордони, і боротьба з ними вимагала активної співпраці держав під час і після подій, а також спільної політики для зміцнення і координації двосторонніх і багатобічних дій на всіх рівнях.

Європейська економічна комісія ООН (ECE) підтримала розробку Кодексу поведінки при аварійному забрудненні транскордонних внутрішніх вод і Конвенції про оцінку впливу на довкілля в транскордонному контексті. Свій внесок робила ЮНЕП, особливо програма APELL, і прийняте Зведення правил щодо запобігання істотним індустриальним інцидентам. При цьому згідно зі Статутом ООН держави зберігали суверенне право експлуатувати власні ресурси відповідно до своєї екологічної політики, гарантуючи при цьому, що дії в межах їх юрисдикції не завдають шкоди навколишньому середовищу інших держав. Правило «забруднювач платить» визнавалося загальним принципом міжнародного екологічного права, разом із принципами прозорості, взаємності, недискримінації і чесних намірів.

Під «індустриальними інцидентами» розумілися непереборні події в ході поводження з небезпечними речовинами. «Небезпечна діяльність» означала процеси з присутністю порогової кількості небезпечних речовин, здатних справити несприятливий вплив на людей,

флору і фауну, ґрунт, воду, повітря і ландшафт, на взаємодію між зазначеними чинниками, а також на матеріальні активи і культурну спадщину, включаючи історичні пам'ятки. «Транскордонним ефектом» визнавався істотний вплив на навколишнє середовище в межах юрисдикції Сторони Конвенції внаслідок індустріального інциденту, що відбувся в межах юрисдикції іншої Сторони. Термін «оператор» означав будь-яку фізичну або юридичну особу, відповідальну за спостереження, планування або здійснення певної діяльності.

Дана Конвенція регламентувала запобігання, підготовку і відповідь на індустріальні інциденти, здатні до породження транскордонних ефектів, включаючи природні лиха, а також міжнародну співпрацю в забезпеченні взаємної допомоги, наукових досліджень, обміні інформацією і технологією у зазначеній сфері. Конвенція не торкалася ядерних катастроф або радіологічних криз, інцидентів на військових спорудах, проривів гребель, транспортних подій, випадкових викидів ГМО, інцидентів у морському докільлі. Для виконання приписів цієї Конвенції Сторони мали здійснювати відповідні законодавчі, виконавчі, адміністративні і фінансові заходи запобігання індустріальним нещасним випадкам, включаючи стимулювання операторів у зменшенні ризику інцидентів. При загрозі індустріального інциденту з транскордонними ефектами слід було негайно оповістити учасників Конвенції на відповідних рівнях для активізації передбачених заходів до ступеня, що відповідав би обставинам. Крім того, розроблялися правила, критерії і процедури відповідальності.

Таким чином, метою Конвенції 1992 р. був захист людини і навколишнього середовища від індустріальних аварій, здатних викликати транскордонні ефекти, і активізація міжнародної співпраці до, під час і після таких інцидентів відповідно до настанов П'ятої екологічної програми (ЕП 5) 1993 р. [26, с.1]. Згідно з

принципами, закріпленими в ст.130г ДЕС, контроль за інцидентами з небезпечними речовинами був питанням крайньої важливості для всіх держав-членів, зважаючи на міжнародний характер впливу на навколишнє середовище і здоров'я людей.

Чимала увага приділяється Співтовариством контролю за реалізацією прийнятих законів. Так, у 1999 р. вийшло Повідомлення Комісії про застосування в державах-членах Директиви Ради 82/501/ЄЕС за період з 1994 до 1996 роки [27, с.1–48]. Перше таке Повідомлення Комісія направила Союзу і Європарламенту в 1988 р., через п'ять років після видання даної Директиви на основі обміну інформацією між країнами ЄС і Комісією [28]. Директива Ради 91/692/ЄЕС [29, с.48] закріпила горизонтальну структуру стандартизації і раціоналізації повідомлень про виконання екологічних директив і трирічний строк звітності за період 1994–1996 рр. Для забезпечення реалізації прийнятих директив Комісія згідно зі ст.226 ДЕС могла розглядати відмову держави-члена виконати свої зобов'язання. Офіційне повідомлення з аргументованою думкою могло завершитися передачею справи в Суд ЄС. Так, у 1997 р. Комісія направила до Суду позов проти Італії за недостатню підготовку надзвичайних планів дій у разі індустріального ризику. Скарга проти Іспанії була викликана забрудненням повітряного і водного простору індустріальною установкою через невиконання ст.8 Директиви Севезо II.

Значну роль відігравала перевірка Комісією виконання актів ЄС у державах-членах Союзу. Так, при огляді справ у Бельгії було з'ясовано, що у виконання Директиви Севезо I були прийняті: Королівський Декрет від 01.02.1985 р. з додатковим розділом «Особливі заходи в повідомленнях про деякі промислові дії» [30], Закон від 21.01.1987 р. про безпеку інцидентів у промисловості [31], Декрети 1985 р. для Фламандської і Валлонської областей [32], а також 1992 р. для Брюс-

сельського регіону [33]. У результаті Комісія відзначила, що Директива Севезо була успішно втілена в національні норми і адміністративні заходи в усіх державах-членах. Три нові держави-члени (Австрія, Фінляндія і Швеція), що вступили у ЄС в 1995 р., включили цю Директиву як частину угоди про ЄЕП. Протягом оглядового періоду Повідомлення про вжиті заходи безпеки, про розробку внутрішніх і зовнішніх надзвичайних планів і зменшення небезпечних зон відображали прогрес практичного виконання Директиви Севезо.

У цілому на порозі XXI ст. Директива Севезо II стала сучасною частиною цілеспрямованого законодавства про безпеку Європейської хімічної промисловості і Комісія безперервно конкретизує положення норм екологічного права [34, с.42]. Актуальним завданням стало забезпечення послідовного і ефективного виконання цієї Директиви в зростаючому Співтоваристві. Ця мета досягається в процесі співпраці нових держав-членів і забезпеченні подальшого контролю за індустріальними операторами і національними адміністраціями.

Деякі аспекти Директиви Севезо II можуть застосовуватися і в Україні, включаючи такі вимоги до діяльності підприємств: 1) впровадження і оновлення стратегій запобігання великим аваріям і скороченню їх наслідків; 2) розробка внутрішніх планів дій в екстремальних ситуаціях; 3) звіти про заходи безпеки; 4) надання компетентним органам інформації про свої дії і співпраця з іншими зацікавленими сторонами; 5) повідомлення про великі аварії і заходи з ліквідації їх наслідків.

Рекомендації ЄС про екологічні інспекції, що підвищують ефективність системи забезпечення дотримання законодавства, включають: 1) мінімальні критерії і керівництво з виконання завдань інспекцій; 2) перелік завдань інспекцій і гарантії відповідності планів їх проведення встановленим критеріям; 3) орієнтири перевірок на об'єктах, підготовки звітів, а також розслідування серйозних

аварій, інцидентів і правопорушень. Важливо законодавчо забезпечити прозорість процесів і залучення громадськості до інформації і участі в ухваленні рішень. Україна включила ці питання у своє законодавство, але на практиці ці заходи вживаються у край рідко. Питання моніторингу екологічної безпеки, забезпечення дотримання правових норм і участі громадськості відіграють важливу роль у всіх компонентах природоохоронного законодавства ЄС. Як відправну точку доцільно використовувати ратифіковану Україною Орхуську конвенцію про доступ громадськості до екологічної інформації [35].

ЛІТЕРАТУРА

1. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/publish/article.
2. Названы наиболее техногенно опасные регионы Украины // 2000. – 15.12.2011.
3. Forth Environmental Action Programme // OJ C 328. – 07.12.1987.
4. Fifth Environmental Action Programme // OJ C 138. – 17.05.1993.
5. Council Directive 82/501/EEC of 24 June 1982 on the major-accident hazards of certain industrial activities / OJ L 230. – 05.08.1982. – P. 1.
6. Second R & D framework programme // evi.sagepub.com/content/1/2/171.refs.
7. Corrigendum to Council Directive 82/501/EEC of 24 June 1982 on the major-accident hazards of certain industrial activities / OJ L 230, 5. 8. 1982.
8. Council Directive 67/548/EEC of 27 June 1967 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions relating to the classification, packaging and labelling of dangerous substances / OJ L 196, 16. 8. 1967.
9. Council Directive of 23 April 1990 on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms / OJ L 117, 8. 5. 1990.
10. Council Directive 90/220/EEC / OJ L 117, 8. 5. 1990.

11. Convention on biological diversity – Declarations / OJ L 309, 13.12.1993, p.1.
12. Council Directive 82/501/EEC of 24 June 1982 on the major-accident hazards of certain industrial activities // OJ L 230, 5.8.1982.
13. Council Directive 88/610/EEC of 24 November 1988 amending Directive 82/501/EEC on the major-accident hazards of certain industrial activities // OJ L 336, 7.12.1988.
14. Council Directive 87/216/EEC of 19 March 1987 amending Directive 82/501/EEC on the major accident hazards of certain industrial activities // OJ L 85, 28.3.1987.
15. Council Resolution of 16 October 1989 on guidelines to reduce technological and natural hazards // OJ C 273 26.10.1989.
16. Fifth Environmental Action Programme // OJ C 328, 7. 12. 1987.
17. Council directive 88/610/EEC of 24 November 1988 amending directive 82/501/EEC on the major-accident hazards of certain industrial activities // OJ L 336, 7.12.1988.
18. Fifth Environmental Action Programme // OJ C 138, 17.5.1993.
19. Council Directive 96/82/EC of 9 December 1996 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances (Seveso II) // OJ L 010 14.01.1997.
20. Council Decision 98/685/EC of 23 March 1998 concerning the conclusion of the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents // OJ L 192 08.07.1998.
21. Directive 96/61/EC of 24 September 1996 concerning integrated pollution prevention and control // OJ L 257, 10.10.1996.
22. Commission Decision 98/433/EC of 26 June 1998 on harmonised criteria for dispensations according to Article 9 of Council Directive 96/82/EC on the control of major-accident hazards involving dangerous substances (notified under document number C(1998) 1758) // OJ L 192 08.07.1998.
23. Commission Decision 1999/314/EC of 9 April 1999 concerning the questionnaire relating to Council Directive 96/82/EC on the control of major-accident hazards involving dangerous substances Text with EEA relevance(notified under document number C(1999) 856) // OJ L 120 08.05.1999.
24. Council Directive 91/692/EEC of 23 December 1991 standardizing and rationalizing reports on the implementation of certain Directives relating to the environment // OJ L 377, 31.12.1991.
25. 98/685/EC: Council Decision of 23 March 1998 concerning the conclusion of the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents // OJ L 326 03.12.1998.
26. Fifth Environmental Action Programme // OJ C 138, 17.5.1993.
27. Corrigendum to Council Directive 82/501/EEC of 24 June 1982 on the major-accident hazards of certain industrial activities // OJ C 291 12.10.1999.
28. Exchange of information between Member States and EU Commission // COM (88) 261 fin.
29. Council Directive 91/692/EEC of 23 December 1991 standardizing and rationalizing reports on the implementation of certain Directives relating to the environment // OJ L 377, 31.12.1991.
30. Moniteur Belge. – 1985. – 26.03..
31. Moniteur Belge. – 1987. – 10.03.
32. Moniteur Belge. – 1986. – 24.01.
33. Moniteur Belge. – 1992. – 29.09.
34. Commission Recommendation 1999/721/EC of 12 October 1999 on the results of the risk evaluation and on the risk reduction strategies for the substances: 2-(2-butoxyethoxy) ethanol; 2-(2-methoxyethoxy)ethanol; Alkanes, C10-13, chloro; Benzene, C10-13-alkyl derives(4) is to be incorporated into the Agreement // OJ L 292 13.11.1999.
35. Directive of the European Parliament and of the Council on public access to environmental information of 29.06.2000; Directive of the European Parliament and of the Council of 18.01.2001 providing for public participation in respect of the drawing up of certain plans and

programmes relating to the environment and amending Council directives 85/337/EEC and 96/61/EC // Com (2000) 402 and 839.

Лозо В. І. Контроль і запобігання екологічного ризику у законодавстві Європейського Союзу / В. І. Лозо // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 575–582 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12lvirus.pdf>

Запропоновано врахувати передовий досвід правового розв'язання проблеми екологічного ризику та індустріальних інцидентів у Європейському Союзі, що передбачає профілактику, ефективні заходи та обмеження наслідків інцидентів, обмін інформацією між державами-членами Союзу, оцінку та екологічну безпеку використання біотехнології; захист здоров'я населення і навколишнього середовища від загрози ядерної радіації при нормальній діяльності та при аварійних ситуаціях.

Лозо В.І. Контроль и предупреждение экологического риска в законодательстве Европейского Союза

Предложено учесть передовой опыт правового решения проблемы экологического риска и индустриальных инцидентов в Европейском Союзе, что предусматривает профилактику, эффективные меры и ограничения последствий инцидентов, обмен информацией между государствами-членами Союза, оценку и экологическую безопасность использования биотехнологии; защиту здоровья населения и окружающей среды от угрозы ядерной радиации при нормальной деятельности и при аварийных ситуациях.

Lozo V.I. The Control and the Ecological Risk Warning in the European Union Law

It is offered to allow for the best practices of the legal problem resolution of ecological risk and industrial incidents in European Union that envisions protective treatment, effectual measures and limiting of aftereffects of incidents, an information exchange between Soyuz state members, an estimate and an ecological security of usage of biogeotechnology; protection of a population health and a surrounding medium against nuclear radiation threat at standard activity and at contingency situations.